

ששה-עשר איש ואשה סימלו בתשכ"ז את הישגיהם וכשלונותיהם של ישראל והעולם.
 הם נבחרו על-ידי „העולם הזה“, תוך בחינת כל המאורעות שאירעו בשנת תשכ"ז.
 נימוקי הבחירה מצטרפים לדוי"ח על מצבה של ישראל בשנת תשכ"ז.

אנשי השנה תשכ"ז

החייל מס' 1 בעחון

מאורעות ששת הימים לא היו אפשריים, לולא התנגשו בו כמה מן הצבאות הגרועים ביותר בעולם עם הצבא שהוא — אולי — הצבא הטוב ביותר בעולם. צבא זה אינו בנוי על כוכבים. אלופיו אינם אוגרייתיהלם מפונקים, כמו המרשלים של נפוליון, או מצביאיו של אלכסנדר מוקדון. הנסיון המיסחרי ליצור פולחן אישי לאלופים. שנעשה למחרת המלחמה, שקע במהרה.

האדם המסמל צבא זה, מפני שהוא עצמו יציר צה"ל בכל רמ"ח אבריו, הוא רמטכ"ל המלחמה, **יצחק רבין**. יותר מכל אדם אחר היה הוא אחראי להכנת הצבא למלחמה זו. אין ספק שהוא איש-הבטחון של תשכ"ז — החייל מס' 1 של צה"ל לא רק להלכה, אלא גם למעשה.

בתהילה זו הוא מתחלק, ברצון ובצניעות אהודה, עם רבים. בולט ביניהם האיש שתרם את התרומה המכרעת להכנת חיל-האחיר לשלוש השעות, שהכריעו את המלחמה. **עזר וייצמן** הוא אבי התפיסה הדוגלת בהשמדת חיל-האחיר היריב, ללא הפצת ריכוזי-אכילוס-ייתו — תפיסה שהביאה ליצור חיל-האחיר בכלים הנכונים לרגע הנכון. הוא גם האיש שדאג למינוי המפקד שעמד במבחן המיבצעי: **מרדכי הוד**.

על הקרקע בלטו אלופי הדרום, שניצחו על אחד מקרבות-הסאנקים הגדולים של ההיסטוריה: **גביש, טל, שרון ויופא**. בצפון, במאבק הקשה והמפואר ביותר של המלחמה, נחל את הנצחון המזהיר האלוף **דדו אלעזר**. במרכז ניצח על המערכה **עוזי נרקיס**, ובלטו שני אישים שזכו בצדק לתהילה עצמאית: **מופז גור**, כובש ירושלים, ו**אורי כץ** ארי שהחזיר לעצמו את שמו בצה"ל.

אדם שחלקו במלחמה ידוע פחות, ושהגיע ברגע האחרון כדי למלא תפקיד מרכזי, היה **חיים ברלב**, סגן הרמטכ"ל ויורשו המיועד.

היתה זאת הניבחרת הלאומית של העם הלוחם — אך גם ניבחרת זו לא היתה חד-פעמית. אחרי כל אחד מן האלופים עמדה שורה שלמה של מפקדים נמוכים יותר, שהצטיינו בקרב ושיכלו למלא את מקומם בהצלחה. יחד עם קציני השרותים, הם נחלו את הנצחון הגדול.

רבין סימל את כולם, מבחינות רבות וטובות. הוא הדמות הבולטת של החייל הבלתי-פוליטי, ובכך סימל את התכונה של צבא השומר בקפדנות קנאית על התחום בין פוליטיקה וצבא. קפדנות זו היא אחת הסיבות המעלות את רמתו של צה"ל עד לאין שעור על כל צבאות ערב.

רבין הוא גם תוצר המחשבה הצבאית העצמאית של צה"ל, שאינו חיקוי של שום צבא זר, שאינו עמוס מסורות מאובנות כמו הצבא הבריטי, ושאינו מחולק לקבוצות-לחץ ארסיות כמו הצבא האמריקאי.

רבין גם סימל תופעה אחרת של השנה: קיפוחם של אנשי-הצבא, שתיכננו, שהכינו ושביצעו את המערכה עטורת-הנצחון. תהילתם — השכר היחיד לעמלם — הופקע עלידי אנשי יחסי-הציבור, שהנחילו לעסקנים פוליטיים בעלי כשרון פירסומי ותאטרלי.

יצחק רבין

המרחב

חיבוק ליד התהום

מלחמת ששת-הימים העמידה בצל אפילו את מלחמת-השיחור של דרום-ערב, שהגיעה בסוף תשכ"ז לסף הנצחון.

מי היה איש-המרחב האמיתי? מיבחר המועמדים היה עצום. מי מהם ראוי לתואר? האם **נורי א-דינאסי** וחבריו, חברי צמרת אל-בנת בדמשק, שגרמו לשרשרת המאורעות שהובילה למלחמה ולאסונם?

האם **עבדאללה סאדל והאימאם באדר**, שגרמו לקפאון המלחמה בתימן, ובכך דחפו את נשיא מצרים להרפתקה חדשה בגבול ישראל?

האם גמאל עבד-אל-נאצר עצמו, ששיחק פוקר בגורלה של מצרים — הפסיד, והציל את עצמו למחרת התבוסה בהצגת-התפטרות גאונית?

האם **עבד-אליחכים עאמר**, קרובו, ידיו ומצביאו, שהפך שעיר-לעזאול והתאבד כמחאה על כפיות-הטובה?

האם **הוארי בומדיאן**, האלגירי הקר-דר והמנוח-למתצה, שהטיף מרחוק למלחמה כדי להסיח את דעת עמו שלו ממצוקתו?

האם **המולך פייצל**, איש-המרחב של השנה הקודמת, שהיה הנהנה העיקרי ממלחמת-ששת-הימים במחנה הערבי? המועמד הסביר ביותר היה המפסיד העיקרי של המלחמה. **המולך חוסיין**, הצאצא הקטן מורע הנביא, היה הדמות הטראגית של השנה במרחב.

הוא הביא את האסון על עצמו, בשלושה שלבים.

תחילה הסית את נשיא מצרים לסגור את מיצרי-טיראן, והאשים אותו בפחדנות מפני שאינו מגיש את חיל-החירום של האו"ם.

כשנכנע עבד-אל-נאצר ללחץ תעמולתי זה, והביא את עצמו לעברי פי-פחת של מלחמה חסרת-תוחלת, סס אליו חוסיין, חיבק אותו וחתם עימי על ברית-הגנה. במעשה זה שיכנע את אחרון המהססים בישראל שיש צורך להתקיף את מצרים מייד, לפני שיושלם הכיתור.

ואחרי שירדה המהלומה של צה"ל על מצרים, והושמד כבר כל חיל-האחיר המצרי — פתח חוסיין בהפגזת-ירושלים, שהכניסה אותו למלחמה והביאה לאובדן כל הגדה המערבית לממלכתו.

למחרת היום היה חוסיין חלש מדי מכדי שיוכל לירות שלום נפרד עם ישראל, וי-להחזיר לעצמו את הגדה. יתכן שגם לא רצה בכך. אחרי שנות הבדידות חש עצמו בטוב כגיבור מלחמת הערבים, וכידיד ה"מנהיגים" המהפכניים.

תחת הכיבוש הישראלי, החלה מתגבשת בשטחים המוחזקים תנועה חדשה להקמת רפובליקה פלסטינית, אף במחיר פדרציה עם ישראל, בסוף תשכ"ז תנועה זו היא עדיין בחיתוליה — אך יתכן כי תספק את איש-השנה לתשכ"ח.

המולך חוסיין

משה דיין יכול היה להיות איש-המרחב, כשם ש**גמאל עבד-אדינאצר** יכול היה להיות איש-השנה בישראל. כי מעולם לא היו יחסי-הגומלין בין ישראל וארצות-ערב ברורים כמו השנה, כשכל ערבי במרחב חש בקיומה של ישראל — וישראל חשה בקיומם של הערבים מעבר לחזית — וגם בחוץ השטחים שכבשה.